

**КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАКУЛЬТЕТ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА І ДИЗАЙНУ
КАФЕДРА ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА**

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Вченою радою
Факультету образотворчого мистецтва і дизайну
Протокол № від « » 2023 р.

Голова Вченої ради Остап КОВАЛЬЧУК

**ВИМОГИ
ДО ПІДГОТОВКИ ТА ЗАХИСТУ
КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ БАКАЛАВРСЬКОЇ
РОБОТИ**

для здобувачів вищої освіти зі спеціальності 023 Образотворче мистецтво,
декоративне мистецтво, реставрація
освітнього рівня першого (бакалаврського)
освітньої програми 023.00.01 «Образотворче мистецтво»

Київ – 2023

Вимоги до підготовки та захисту кваліфікаційної бакалаврської роботи здобувачів вищої освіти з галузі знань 02 «Культура і мистецтво», 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація», освітньої програми 023.00.01 «Образотворче мистецтво».

Розробник:

Ольга КОНОВАЛОВА, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри образотворчого мистецтва Факультету образотворчого мистецтва і дизайну Київського університету імені Бориса Грінченка

Вимоги до підготовки та захисту кваліфікаційної бакалаврської роботи розглянуто і рекомендовано для затвердження на засіданні кафедри образотворчого мистецтва Факультету образотворчого мистецтва і дизайну

Протокол від «14» зрудня 2023 року № 12

Завідувач кафедри образотворчого мистецтва Ольга ШКОЛЬНА

Вимоги до підготовки та захисту кваліфікаційної бакалаврської роботи погоджено з гарантом освітньо-професійної програми 023.00.01 «Образотворче мистецтво»

«14» зрудня 2023 р.

Гарант освітньо-професійної програми 023.00.01 «Образотворче мистецтво» Ольга КОНОВАЛОВА

Вимоги до підготовки та захисту кваліфікаційної бакалаврської роботи затверджено на засіданні Вченої ради Факультету образотворчого мистецтва і дизайну

Протокол від «25» зрудня 2023 року № 12

Учений секретар Ольга КОНОВАЛОВА

ЗМІСТ

1. Загальні положення про кваліфікаційну бакалаврську роботу	4
2. Етапи підготовки кваліфікаційної бакалаврської роботи	7
3. Структура, зміст та порядок оформлення пояснювальної записки кваліфікаційної роботи	10
3.1. Структура пояснювальної записки та її змістовне наповнення	10
3.2. Порядок оформлення пояснювальної записки кваліфікаційної роботи	14
4. Основні положення щодо підготовки творчої частини.....	16
5. Апробація результатів кваліфікаційної роботи.....	18
6. Критерії оцінювання кваліфікаційної бакалаврської роботи	18
7. Підготовка до захисту та захист кваліфікаційної бакалаврської роботи	19
7.1. Допуск до захисту. Письмовий відгук керівника, зовнішня рецензія	19
7.2. Рекомендації до підготовки презентації для захисту кваліфікаційної бакалаврської роботи	21
7.3. Захист кваліфікаційної бакалаврської роботи	21
Список використаної та рекомендованої літератури	22
Додатки.....	24

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРО КВАЛІФІКАЦІЙНУ БАКАЛАВРСЬКУ РОБОТУ

Характеристика, компетентності, мета і завдання кваліфікаційної бакалаврської роботи

Відповідно до Стандарту вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти (Галузь знань 02 «Культура і мистецтво», спеціальність 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація»), Освітньої програми 023.00.01 «Образотворче мистецтво» атестація здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти здійснюється у формі публічного захисту кваліфікаційної бакалаврської роботи, яка має містити розв'язання складної спеціалізованої задачі або практичної та/або наукової проблеми відповідного рівня в сфері образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації, що характеризується комплексністю, із застосуванням теорії та методики предметної галузі та сфери професійної діяльності.

Підготовка кваліфікаційної бакалаврської роботи здійснюється згідно з Положенням про організацію освітнього процесу (редакція 2020 року, зі змінами 2021 р.), де зазначено, що «Дипломна робота / проект – це індивідуальне або колективне завдання дослідницького, творчого чи проектно-конструкторського характеру, яке виконує здобувач вищої освіти на завершальному етапі фахової підготовки за освітнім ступенем бакалавра (бакалаврська), освітньо-кваліфікаційним рівнем молодшого спеціаліста, спеціаліста і є однією із форм виявлення теоретичних і практичних знань, умінь їх застосовувати при розв'язуванні конкретних наукових, технічних, соціальних та виробничих завдань» [с. 32]. Відповідно до Наказу ректора Університету №793 від 17.12.2020 р. передбачено алгоритм дії щодо основних етапів підготовки та захисту кваліфікаційної роботи.

Написання кваліфікаційної бакалаврської роботи зі спеціальності 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація», Освітньої програми 023.00.01 «Образотворче мистецтво» засвідчує здатність

здобувача вищої освіти до самостійного проведення наукових досліджень, що передбачає вміння комплексно осмислювати й систематизувати теоретичні матеріали і творчо використовувати їх положення на практиці, логічно, послідовно та грамотно викладати свої власні теоретичні дослідження.

Мета кваліфікаційної бакалаврської роботи – продемонструвати високий рівень вміння творчо трансформувати набутий досвід на базі засвоєних впродовж навчання знань та навичок та втілення їх на практиці під час виконання твору образотворчого мистецтва.

У процесі підготовки і захисту кваліфікаційної бакалаврської роботи у здобувачів вищої освіти формуються загальні та фахові компетентності:

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у галузі образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації творів мистецтва або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій, положень і методів та характеризується певною невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК 2. Здатність зберігати і примножувати культурно-мистецькі, екологічні, моральні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області,

ЗК 5. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 6. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 9. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК 1. Здатність розуміти базові теоретичні та практичні закономірності створення цілісного продукту предметно-просторового та візуального середовища.

СК 2. Здатність володіти основними класичними і сучасними категоріями та концепціями мистецтвознавчої науки.

СК 4. Здатність оволодівати різними техніками та технологіями роботи у відповідних матеріалах за спеціалізаціями.

СК 6. Здатність інтерпретувати смисли та засоби їх втілення у мистецькому творі.

СК 9. Здатність використовувати професійні знання у практичній та мистецтвознавчій діяльності.

Здобувачі вищої освіти мають продемонструвати наступні результати навчання:

РН 1. Застосовувати комплексний художній підхід для створення цілісного образу.

РН 2. Виявляти сучасні знання і розуміння предметної галузі та сфери професійної діяльності, застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях.

РН 6. Застосовувати знання з композиції, розробляти формальні площинні, об'ємні та просторові композиційні рішення й виконувати їх у відповідних техніках та матеріалах.

РН 7. Відображати морфологічні, стильові та кольоро-фактурні властивості об'єктів образотворчого, декоративного мистецтва, реставрації та використовувати існуючі методики реставрації творів мистецтва в практичній діяльності за фахом.

РН 8. Аналізувати, стилізувати, інтерпретувати та трансформувати об'єкти (як джерела творчого натхнення) для розроблення композиційних рішень; аналізувати принципи морфології об'єктів живої природи, культурно-мистецької спадщини і застосовувати результати аналізу при побудові художнього образу та формуванні концепції твору.

РН 9. Застосовувати знання з історії мистецтв у професійній діяльності, впроваджувати український та зарубіжний мистецький досвід.

РН 14. Трактувати формотворчі засоби образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації як відображення історичних,

соціокультурних, економічних і технологічних етапів розвитку суспільства, комплексно визначати їх функціональну та естетичну специфіку у комунікативному просторі.

РН 15. Володіти фаховою термінологією, теорією і методикою образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації мистецьких творів.

РН 16. Розуміти вагому роль українських етномистецьких традицій у стильових рішеннях творів образотворчого, декоративного та сучасного візуального мистецтва.

Кваліфікаційна бакалаврська робота складається з творчої роботи і пояснювальної записки до неї. Творча робота передбачає виконання твору в техніках образотворчого мистецтва і демонструє вміння випускника творчо трансформувати набутий досвід на базі засвоєних впродовж навчання знань, вмінь та навичок. Пояснювальна записка розкриває теоретичні засади актуальних питань розвитку образотворчого мистецтва, характеризується комплексністю та невизначеністю умов і потребує застосування теорій та методів мистецтвознавчих досліджень.

2. ЕТАПИ ПІДГОТОВКИ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ БАКАЛАВРСЬКОЇ РОБОТИ

Етапи підготовки і захист кваліфікаційної бакалаврської роботи висвітлено у [Положенні про організацію освітнього процесу у Київському університеті імені Бориса Грінченка](#) (наказ № 293 від 29.04.2021 р.) та [Наказі ректора Університету №793 від 17.12.2020 р.](#)

Основними етапами виконання кваліфікаційної бакалаврської роботи є:

1. Підготовчий
2. Основний
3. Заключний

Підготовчий етап передбачає вибір теми та її затвердження; призначення керівника; складання календарного плану виконання кваліфікаційної бакалаврської роботи.

Тематика кваліфікаційних бакалаврських робіт із визначенням керівників розробляється кафедрою образотворчого мистецтва та затверджується Вченою радою Факультету образотворчого мистецтва і дизайну. Затверджена тематика кваліфікаційних робіт та список наукових керівників оприлюднюється на сайті Факультету образотворчого мистецтва і дизайну у жовтні поточного навчального року (останнього року навчання здобувачів). Темі кваліфікаційних бакалаврських робіт відображають основні напрямки наукових досліджень кафедри, актуальну проблематику, пов'язану з процесом створення творів мистецтва різних видів та жанрів; дослідження, реставрації та зберігання творів мистецтва. Здобувачі знайомляться із запропонованим переліком тем і обирають тему кваліфікаційної роботи згідно з врахуванням власних інтересів і здібностей.

Вибір теми здійснюється за особистою заявою здобувача у довільній формі на ім'я завідувача кафедри образотворчого мистецтва та погоджуються відповідними науковими керівниками.

Здобувачі можуть запропонувати власну тему кваліфікаційної бакалаврської роботи, яка відповідає галузі фахівця та змісту ОП «Образотворче мистецтво» з обґрунтуванням її актуальності і доцільності розроблення. Запропонована тема обов'язково обговорюється на засіданні кафедри і, за умови позитивного рішення, затверджується як тема кваліфікаційної бакалаврської роботи. За поданням завідувача кафедри декан Факультету образотворчого мистецтва і дизайну готує розпорядження про закріплення тем і призначення керівників кваліфікаційних бакалаврських робіт здобувачів вищої освіти.

Науковий керівник ставить перед здобувачем загальні завдання, окреслює коло проблемних питань, складає розклад консультацій та здійснює контроль за дотриманням календарного плану виконання кваліфікаційної

бакалаврської роботи здобувачем. У разі суттєвих порушень, що можуть призвести до недотримання, він невідкладно інформує завідувача кафедри з метою прийняття відповідних рішень, зокрема й рішення про недопущення здобувача до захисту.

Науковий керівник здійснює контроль за дотриманням норм академічної доброчесності здобувачем вищої освіти при написанні ним кваліфікаційної роботи відповідно до Положення про академічну доброчесність науково-педагогічних, наукових, педагогічних працівників та здобувачів вищої освіти Університету https://kubg.edu.ua/images/stories/Departaments/vdd/documenty/rozdil_2/nakaz_8_98_26.12.2019.pdf.

На цьому етапі науковий керівник допомагає здобувачу у складанні індивідуального плану щодо написання роботи; допомагає сформулювати категоріальний апарат кваліфікаційної роботи; рекомендує основну та додаткову наукову літературу, довідкові та архівні матеріали, інші джерела для опрацювання з теми кваліфікаційної роботи.

Основний етап передбачає підготовку пояснювальної записки та творчої частини кваліфікаційної роботи.

Етапи підготовки пояснювальної записки:

1. Визначення актуальності, об'єкту, предмету, мети і завдання дослідження;
2. Розробка змісту кваліфікаційної бакалаврської роботи;
3. Опрацювання наукових джерел та візуального ряду;
4. Написання тексту роботи відповідно до змісту;
5. Формування додатків до кваліфікаційної бакалаврської роботи;
6. Написання висновків;
7. Підготовка статті чи тез доповіді наукового заходу (матеріали конференції, семінару, круглого столу, тощо).

Етапи виконання творчої частини

1. Вибір сюжету творчої роботи.

2. Виконання пошукових ескізів, з-поміж яких на засіданні кафедри обирається остаточний варіант творчої роботи.
3. Виконання чистових ескізу та колірного етюдю.
4. Безпосереднє виконання творчої роботи.
5. Участь у виставці з отриманням відповідного сертифікату.

Заключний етап передбачає:

1. Проходження процедури перевірки на плагіат кваліфікаційної бакалаврської роботи, отримання довідки;
2. Отримання відгуку від керівника кваліфікаційної бакалаврської роботи;
3. Підготовка презентації;
4. Проходження процедури передзахисту кваліфікаційної бакалаврської роботи;
5. Оформлення кваліфікаційної бакалаврської роботи відповідно до вимог (тверда палітурка, оформлення творчої частини);
6. Отримання зовнішньої рецензії;
7. Завантаження кваліфікаційної бакалаврської роботи в електронному вигляді в систему електронного навчання Університету в ЕНК «Захист творчої роботи (4 курс, ОМ, денна» (<https://elearning.kubg.edu.ua/course/view.php?id=25923>)
8. Захист кваліфікаційної бакалаврської роботи на засіданні Екзаменаційної комісії.

3. СТРУКТУРА, ЗМІСТ ТА ПОРЯДОК ОФОРМЛЕННЯ ПОЯСНЮВАЛЬНОЇ ЗАПИСКИ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

3.1. Структура науково-дослідної частини (пояснювальної записки) та її змістовне наповнення

Основні завдання кваліфікаційної бакалаврської роботи у *пояснювальній записці*:

- вміння формулювати мету та завдання роботи, викладати власну думку, давати оцінку мистецьким явищам;

- аналізувати досліджену мистецтвознавчу літературу, робити компаративний аналіз мистецьких творів, застосовуючи мистецтвознавчий категоріальний апарат;
- аналізувати етапи роботи над власним твором, застосовані засоби художньої виразності, техніку й матеріали, застосовуючи мистецтвознавчий інструментарій.

Основними структурними складовими пояснювальної записки кваліфікаційної бакалаврської роботи є:

1. Титульна сторінка;
2. Зміст;
3. Вступ;
4. Основний текст (I, II розділи, висновки до кожного розділу);
5. Висновки;
6. Список використаних джерел;
7. Додатки (ілюстрації).

Рекомендований обсяг текстової частини кваліфікаційної бакалаврської роботи (без списку використаних джерел і без додатків) – до 2-х друк. аркушів / 50 сторінок машинописного тексту (відповідно: вступ – до 4 стор., висновки – 2-3 стор.). Список використаних джерел складає 40-50 джерел.

Титульний аркуш роботи оформляється відповідно до Зразка №1 у додатках. **Зміст** подають на початку роботи (див. Зразок №2 у додатках).

У вступі (не більше 4 сторінок) на початку розкривається сутність наукової проблеми, її значущість, висвітлюється стан розробленості теми (стислий аналіз наукових джерел), обґрунтовується необхідність проведення дослідження.

Далі подається характеристика кваліфікаційної бакалаврської роботи **у такій послідовності**: актуальність та новизна теми, об'єкт та предмет дослідження, мета, завдання, методи, структура дипломної роботи.

- **Актуальність** проблеми, яка зумовила вибір теми дослідження, має містити обґрунтування доцільності роботи для розвитку відповідної галузі

науки, необхідність висвітлення недостатньо досліджених аспектів.

- **Наукова новизна**, яка полягає у наведенні короткої анотації нових положень або рішень, запропонованих автором особисто, з обов'язковою вказівкою на відмінність цих положень від вже відомих).

- **Об'єкт дослідження** – це процес або явище, що породжує проблемну ситуацію й обране для поглибленого вивчення.

- **Предмет дослідження** міститься в межах об'єкта, саме на нього спрямована увага дослідника, оскільки він визначає тему бакалаврської роботи. Об'єкт і предмет дослідження співвідносяться між собою як загальне і часткове; формулюються по одному реченню, стисло, але змістовно.

- **Мета дослідження** розкриває те, що автор хоче визначити при проведенні досліджень. Це одна думка, формулювання якої складається з одного речення із вживанням наступних дієслів: «визначити», «дослідити», «виявити», «встановити», «обґрунтувати», «довести», «перевірити», «розробити», тощо.

- **Завдання** дослідження – це послідовні етапи дослідницької роботи, спрямовані на досягнення поставленої мети. Завдання мають послідовно і логічно розкривати мету дослідження. Для логічного формулювання завдань варто звертатися до змісту своєї кваліфікаційної роботи: кожний підпункт – це і є дослідження окремого завдання. Формулюється орієнтовно 3-4 завдання.

- Виконання зазначених завдань мають бути відображені у висновках. Відтак, логіка дослідження пов'язує підпункти змісту з завданнями і висновками.

- **Методи дослідження**, використані для досягнення поставленої мети: достатньо обрати по 1-2 методи з кожного блоку й обґрунтовано описати їх значення для наукового дослідження.

Методи розглядаються блоками:

1. Філософський блок:

- семіотичний (знак, знакова система – деталі твору); герменевтичний

(інтерпретація твору); аксіологічний (ціннісний); онтологічний (буттєвий).

2. Історичний блок:

- історико-генетичний; історико-хронологічний; історико-культурний; історико-порівняльний (компаративний).

3. Культурологічний блок:

- культурологічний метод (осмислення процесів поступу в культурі); метод мікроісторії; кроскультурний метод.

4. Мистецтвознавчий блок:

- метод типологізації, формально-стилістичний метод, іконографічний метод, іконологічний метод.

- **Практичне значення** одержаних результатів.

- **Апробація результатів дослідження** – наводяться дані щодо участі автора в конференції, наявності публікації, участь у виставках.

- На завершення вступу **подається структура** кваліфікаційної бакалаврської роботи, наприклад, «Логіка дослідження зумовила структуру бакалаврської роботи: вступ, два розділи, висновки до розділів, загальний висновок, список використаних джерел із ... найменувань і ... додатків. Загальний обсяг ... сторінок».

Структура основної текстової частини роботи.

- **Перший розділ** роботи – загально-аналітичний – містить 1) аналіз об'єкту дослідження: культурологічний і мистецтвознавчий огляд явища, що висвітлюється, історичний екскурс у формування феномену; 2) аналіз предмету дослідження з висвітленням проблематики теми кваліфікаційної бакалаврської роботи. Складається з 3 (трьох) підрозділів.

- **Другий розділ** присвячений творчій роботі здобувача вищої освіти. У ньому послідовно описується процес виникнення творчого задуму: пошук художнього образу, композиційного рішення, вибір технік та інших засобів художньої виразності.

- **Загальний висновок** становить заключну частину дослідження й розміщується безпосередньо після викладу основного тексту, починаючи з

нової сторінки. Логіка висновку базується на *констатації мети і завдань*. Посилання на інших авторів, їх цитування, а також наведення загальновідомих істин у висновках не допускаються.

- *Список використаних джерел* включає позиції з суцільною нумерацією в алфавітному порядку.

- *Додатки* складаються з ілюстрацій (репродукції, малюнки, таблиці, схеми, фотоматеріали). Візуальний супровід необхідно розміщувати у тій послідовності, у якій ілюстрації згадуються у тексті.

3.2. Порядок оформлення пояснювальної записки кваліфікаційної роботи

Пояснювальна записка дипломної роботи виконується державною мовою й оформлюється відповідно до вимог. Текст друкується на одному боці аркуша, з полями не менше як 30 мм – зліва, 10 мм – справа, 20 мм – зверху й знизу, інтервал – 1,5, шрифт – Times New Roman, кегль – 14. Роботу комплектують відповідно до послідовності у змісті. Розділи нумерують римськими цифрами (I, II), підрозділи – номером розділу та підрозділу, через крапку (1.1, 1.2 тощо). Заголовки структурних частин роботи ЗМІСТ, ВСТУП, РОЗДІЛ, ВИСНОВКИ, СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ, ДОДАТКИ друкують великими літерами симетрично до тексту. Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Крапку наприкінці заголовка не ставлять.

Відстань між заголовком і текстом може дорівнювати 2-3 інтервалам. Нумерація сторінок – наскрізна: номер сторінки позначається арабськими цифрами у правому верхньому кутку, проте на титульній сторінці номер не проставляють. Кожну структурну частину роботи (згідно з розділами) починають із нової сторінки. Абзацний відступ має бути однаковим впродовж усього тексту і дорівнювати п'яти знакам.

Зразок оформлення титульного аркушу див. ДОДАТОК 1, зразок оформлення змісту див. ДОДАТОК 2.

Цитування та посилання на використані літературні джерела.

Оформлення списку використаних джерел

Для підтвердження власних аргументів посиланням на авторитетне джерело слід наводити цитати. Кожна пряма цитата обов'язково супроводжується посиланням на джерело.

Посилання в тексті роботи на джерела зазначається у квадратних дужках, наприклад: «У роботі В. Іваненко проаналізовано етапи творчості [5, 12]», де перша цифра – номер джерела за списком, друга – номер сторінки. Посилання на декілька видань оформлюється так: [5; 7; 10; 23] (вказуються порядкові номери у списку джерел). В окремих випадках, коли номер сторінки вказати неможливо, скажімо в Інтернет-публікації, ставиться лише номер джерела за списком.

Список джерел формують в алфавітному порядку. Джерела зазначають відповідно до загальноприйнятої форми оформлення (ДСТУ 8302: 2015) (ДОДАТОК 5).

Оформлення додатків

Додатки виносяться в кінець роботи. Перед додатками згідно загальній нумерації сторінок слід розмістити титульний аркуш, на якому великими літерами (напівжирн.) позначити структурну складову дипломної роботи: **ДОДАТКИ.**

Додатки позначаються зверху по центру цифрами: Додаток 1; Додаток 2, Додаток 3. Додаток повинен мати заголовок, надрукований під словом «Додаток». Нумерація додатків відповідає нумерації розділів, наприклад, додаток 1 – до розділу 1, додаток 3 – до розділу 3. Нумерація ілюстрацій всередині кожного додатку дається окремо, наприклад, рис. 2.1 – перша ілюстрація до другого розділу, рис. 3.2 – друга ілюстрація до третього розділу.

Зображення розміщуються у тій послідовності, як про них згадується у тексті роботи. Крапка після завершення підпису під додатком не ставиться.

У тексті роботи посилання на додаток дається у такий спосіб: (див.

Додаток 1). Наприклад: «Проаналізуємо роботу В. Орловського «У полі» (див. Додаток 2, рис. 2.1)». Власні роботи здобувачів вищої освіти слід підписувати так: «Іваненко М. Ескіз натюрморту з фруктами», або «Іваненко М. Послідовність роботи над натюрмортом». Приклад подання додатків у роботі надано у ДОДАТКУ 3.

Послідовність розміщення всіх матеріалів теоретичної частини для оформлення у тверду палітурку наступна:

1. Титульна сторінка
2. Зовнішня рецензія
3. Відгук керівників
4. Зміст
5. Текст кваліфікаційної бакалаврської роботи, список літератури
6. Сертифікати/довідки про публікацію і проведення виставки
7. Додатки

4. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ЩОДО ПІДГОТОВКИ ТВОРЧОЇ ЧАСТИНИ

Творча робота передбачає виконання твору в техніках образотворчого мистецтва і демонструє вміння випускника творчо трансформувати набутий досвід на базі засвоєних впродовж навчання знань, вмінь та навичок. Робота має виявити рівень володіння засобами і прийомами створення на площині або в об'ємі предметних форм у відповідних техніках; вміння організовувати простір, komponуючи в ньому предмети; вміння стилізувати форму, абстрактно мислити, володіти мовою знаку та символу.

Етапи виконання творчої частини кваліфікаційної бакалаврської роботи:

1. Вибір теми та її затвердження.

Тему творчої частини кваліфікаційної бакалаврської роботи здобувач вищої освіти обирає разом з керівником творчої роботи. На засіданні кафедри обговорюються та затверджуються тема, засоби і техніка виконання творчої частини, її формат. Протокол з відповідними даними затверджується Вченою радою Факультету.

2. Виконання ескізу. Ескіз виконується в основних колірних співвідношеннях та техніках. У його узагальнених формах повинен чітко проглядатися художній задум. Основними аспектами у роботі над ескізом є: вибір сюжету, вибір формату, композиція зображення, визначення головних і другорядних елементів у композиції, тоне і колористичне вирішення роботи.

3. Безпосереднє виконання творчої роботи відбувається відповідно до специфіки того чи іншого виду образотворчого мистецтва з урахуванням властивостей матеріалів, особливостей площинного чи об'ємного вирішення задуму, здійснюється під керівництвом викладача.

4. По завершенні всіх етапів роботи за місяць до захисту здобувач вищої освіти представляє на розгляд кафедри роботу для допуску. **Творча частина допускається до захисту**, якщо відповідає основним критеріям:

- виконана за авторською ідеєю та у відповідності з затвердженою темою під загальним наглядом керівника;
- в заявленій техніці та в обраному жанрі;
- у правильно вибраному і скомпонованому форматі, композиційно грамотно і врівноважено;
- з урахуванням просторової та повітряної перспективи;
- з передачею світлотіньових моделювань та ліпленням об'єму;
- у правильно відображеному освітленні в умовах обраного середовища;
- при гармонійно обраному колористичному навантаженні;
- виконана та подана у встановлений термін;
- має позитивний відгук керівника та позитивну зовнішню рецензію.

Контроль виконання всіх етапів творчої роботи здійснюється відповідно до календарного плану шляхом переглядів художньої ради кафедри, у яких беруть участь провідні викладачі кафедри образотворчого мистецтва, передусім – керівники кваліфікаційних робіт.

5. АПРОБАЦІЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ

Обов'язковою умовою допуску до захисту здобувачів вищої освіти освітнього рівня першого (бакалаврського) є наступні складові:

- участь у **конференції** (апробація) з опублікованими текстами доповідей (тезами) або наявність **однієї наукової публікації** у фаховому виданні з галузі знань «Мистецтвознавство» або «Культурологія». На момент проходження здобувачем вищої освіти передзахисту він має подати на кафедру разом з кваліфікаційною бакалаврською роботою публікацію, або надати інформацію про прийняття матеріалів до друку;
- участь у **художній виставці**, засвідченій довідкою/сертифікатом установи, де відбулась виставка).

6. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Оцінювання кваліфікаційної бакалаврської роботи здійснюється за 100-бальною шкалою, згідно з критеріями, розробленими кафедрою образотворчого мистецтва та узгодженими з головою екзаменаційної комісії.

Критерії оцінювання кваліфікаційної магістерської роботи

№ п/п	Критерії	Макс. к-ть балів за кожним критерієм	
1.	Пояснювальна записка	Грамотність формулювання мети, завдань, об'єкту, предмету, завдань, структури роботи, актуальності, новизни, теоретичного та практичного значення дослідження	5
		Володіння мистецтвознавчим термінологічним апаратом	10
		Наявність наукової публікації	15
		Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титольний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки, список використаних джерел)	5
		Дотримання правил оформлення списку використаних джерел	5
		Разом	40
2.	Творча	Оригінальність творчого задуму, нестандартність підходу до завдання, наявність індивідуальної манери	10

	частина	Вдале, грамотне композиційне рішення, колористичне рішення, техніка виконання	10
		Чітка конструктивна побудова елементів композиції	10
		Наявність підтвердження участі у виставці	10
		Разом	40
3.	Захист	Чіткість і грамотність доповіді	5
		Якість і послідовність, логіка викладення матеріалу в презентації	5
		Відповіді на запитання, аргументованість власної точки зору	10
		Разом	20
Загальна сума балів			100

7. ПІДГОТОВКА ДО ЗАХИСТУ ТА ЗАХИСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ БАКАЛАВРСЬКОЇ РОБОТИ

7.1. Допуск до захисту. Письмовий відгук керівника, зовнішня рецензія

Випускова кафедра за участю гаранта освітньої програми не пізніше ніж за місяць до початку роботи ЕК проводить попередній захист кваліфікаційних бакалаврських робіт. Здобувач зобов'язаний представити повністю виконану роботу з відгуком керівника.

Керівник у відгуку визначає рівень використання здобувач вищої освіти теоретичних знань для розв'язання завдань дослідження, аналізує методику дослідження, дає оцінку якості вирішених завдань, запропонованих здобувачем методичних рекомендацій, інформує про певні недоліки у роботі. Керівник несе відповідальність за об'єктивність відгуку.

Обов'язковою умовою допуску до захисту здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти є наявність опублікованих тез доповіді наукового заходу (матеріали конференції, семінару, круглого столу, тощо). На момент проходження здобувачем передзахисту він має подати на кафедру публікації разом з роботою, або надати інформацію про подання матеріалів до друку (назви видань та терміни їх виходу друком).

Під час передзахисту здобувач доповідає про проведене дослідження, розкриваючи його основні аспекти. Доповідь супроводжується презентацією

зробленою за допомогою програмного забезпечення MS POWERPOINT.

Результати допуску до захисту фіксуються відповідним протоколом засідання кафедри.

Випускова кафедра забезпечує процедуру зовнішнього рецензування творчої частини кваліфікаційної роботи, які допущенні до захисту. Рецензія на творчу роботу має бути надана фахівцем, який обов'язково має науковий ступінь або звання заслуженого Заслуженого, Народного художника України.

У рецензії зазначається відповідність змісту роботи темі, рівень творчої роботи, наявність цікавих мистецьких рішень, актуальність, якість використаного матеріалу, технік та прийомів. Рецензія підписується рецензентом, підпис завіряється печаткою підприємства.

Здобувач повинен ознайомитись зі змістом відгуку керівника і зовнішньої рецензії та підготувати (у разі необхідності) аргументовані відповіді на зауваження під час проходження процедури захисту кваліфікаційної бакалаврської роботи у Екзаменаційної комісії. Вносити будь-які зміни у кваліфікаційну бакалаврську роботу після отримання відгуку та зовнішньої рецензії забороняється.

У випадку надання негативного відгуку керівником або надходження негативної зовнішньої рецензії остаточне рішення про допуск (недопущення) кваліфікаційної бакалаврської роботи до захисту приймає кафедра. Кваліфікаційна бакалаврська робота, яка не відповідає вимогам щодо змісту та оформлення, освітньому рівню, а також не має відгуку та рецензії, до захисту не допускається. Рішення оформлюється протоколом її засідання.

Завершену кваліфікаційну бакалаврську роботу разом із відгуком керівника та зовнішньою рецензією здобувач подає на кафедру у визначений термін, але не пізніше, ніж за два тижні до захисту. До текстової частини роботи додаються публікація, довідка про участь у виставці, довідка про перевірку на плагіат та творча робота.

Бланк для відгуку та рецензії наведено у ДОДАТКУ 4.

7.2. Рекомендації до підготовки презентації для захисту кваліфікаційної магістерської роботи

Головна мета презентації – це забезпечення стислої візуальної демонстрації основних результатів кваліфікаційної бакалаврської роботи.

Презентація роботи виконується за допомогою програмного забезпечення MS POWERPOINT.

Структура презентації:

1-й слайд – інформація з титульної сторінки роботи (назва кафедри, тема, ПІБ здобувача вищої освіти, ПІБ, науковий ступінь та вчене звання керівників науково-дослідної та творчої частин роботи, тема, техніка, розміри, рік захисту);

2-3-й слайди – актуальність теми роботи, об'єкт, предмет дослідження, мета та завдання роботи, основні методи дослідження;

4-6-й слайди – інформація про результати дослідження першого розділу;

7-10-й слайди – етапи виконання творчої роботи (другий розділ) з наведенням пошукових замальовок, начерків, тощо, фото етапів виконання робіт.

11-й слайд – «Дякую за увагу».

При розробці презентації рекомендується дотримуватися таких вимог:

- тривалість доповіді – 7-10 хв.;
- максимальна кількість слайдів не повинна перевищувати 10 шт.;
- шаблон оформлення – однаковий для всіх слайдів – корпоративна презентація.

7.3. Захист кваліфікаційної бакалаврської роботи

Кваліфікаційна бакалаврська робота захищається перед Екзаменаційною комісією на відкритому засіданні.

1. Здобувач виголошує заздалегідь підготовлену доповідь (7-10 хв.), користуючись підготовленою презентацією. По завершенні доповіді щодо

виконаної теоретичної частини роботи здобувач вищої освіти представляє свою творчу роботу:

- демонструє авторську сюжетну композицію;
- розкриває основні етапи виконання творчої роботи;
- доповідає про особливості її виконання, що виникали під час роботи та способи вирішення тих чи інших завдань й підсумовує виступ.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ТА РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бірта Г. О., Бургу Ю. Г. Методологія і організація наукових досліджень. [текст] : навч. посіб. К. : «Центр учбової літератури», 2014. 142 с.
2. Марцин В.С., Міценко Н.Г., Даниленко О.А. Основи наукових досліджень: навч. Посібник. Львів: Ромус-Поліграф, 2002. 128 с.
3. Романчиков В.І. Основи наукових досліджень: навч. посібник. Київ: Видавництво «Центр учбової літератури», 2007. 254 с.
4. Крушельницька О.В. Методологія та організація наукових досліджень: Навч. Посібник. К.: Кондор, 2003. 192 с.
5. П'ятницька-Позднякова І.С. Основи науковик досліджень у вищій школі: Навч. посібник. К., 2003. 116 с.
6. Основи методології та організації наукових досліджень: Навч. посіб. для здобувачів вищої освіти, курсантів, аспірантів і ад'юнтів / за ред. А. Є. Конверського. К.: Центр учбової літератури, 2010. 352 с.
7. «Освітньо-професійна програма «Образотворче мистецтво» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 02 «Культура і мистецтво» спеціальності 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація»:
https://kubg.edu.ua/images/stories/Departaments/vstupnikam/im/bak/2021/OPP_bak_om_new_2021.pdf
8. Положення про порядок створення та організацію роботи Екзаменаційної комісії у Київському університеті імені Бориса Грінченка (нова редакція):
https://kubg.edu.ua/images/stories/Departaments/vdd/documenty/rozdil_10/naka

[z_793_17.12.2020.pdf](#)

9. Положення про академічну доброчесність науково-педагогічних, наукових, педагогічних працівників та здобувачів вищої освіти Київського університету імені Бориса Грінченка: https://kubg.edu.ua/images/stories/Departaments/vdd/documenty/rozdil_2/nakaz_39_24.01.2020.pdf
10. Перевірка на плагіат. Ресурс бібліотеки Київського Університету імені Бориса Грінченка: <https://library.kubg.edu.ua/poslygy-ta-servis/dostup-do-internet.html>
11. Науково-практичний семінар «Оформлення бібліографічних посилань згідно з ДСТУ 8302:2015 та використання міжнародних стилів в оформленні списків літератури». Презентація бібліотеки Київського Університету імені Бориса Грінченка: <https://library.kubg.edu.ua/pro-biblioteku/podii-ta-novyny/novyny/298-naukovo-praktichnij-seminar-oformlennya-bibliografichnikh-posilan-zgidno-z-dstu-8302-2015-ta-vikoristannya-mizhnarodnikh-stiliv-v-oformlenni-spiskiv-literaturi.html>
12. Стандарт вищої освіти. Перший (бакалаврський рівень) вищої освіти. Ступінь «магістр». Галузь знань 02 «Культура і мистецтво», спеціальність: 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація». Затверджено та введено в дію Наказом Міністерства освіти і науки України від 24.05. 2019 р. №726. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/naukovo-metodichna-rada-ministerstva-osviti-i-nauki-ukrayini/zatverdzeni-standarti-vishoyi-osviti>

ДОДАТКИ

ДОДАТОК 1

Зразок оформлення титульного аркушу

**КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАКУЛЬТЕТ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА І ДИЗАЙНУ
КАФЕДРА ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА**

«Допущено до захисту»:

Завідувач кафедри образотворчого
мистецтва

_____ Ольга ШКОЛЬНА

Протокол засідання кафедри
образотворчого мистецтва

№ _____ від «_____» _____ 202__р.

СЕРГІЙЧУК ЮЛІЯ ВОЛОДИМИРІВНА

ТЕМА ТАНЦЮ В ЖИВОПИСІ ХХ-ХХІ СТОЛІТТЯ

Кваліфікаційна бакалаврська робота
зі спеціальності 023 «Образотворче мистецтво,
декоративне мистецтво, реставрація»

Керівник творчої частини:

Стрельцова Світлана Вікторівна,
старший викладач кафедри
образотворчого мистецтва

**Керівник науково-дослідної
частини:**

Коновалова Ольга Володимирівна,
кандидат мистецтвознавства, доцент
кафедри образотворчого мистецтва

Київ-20__

Зразок оформлення змісту**ЗМІСТ**

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ХУДОЖНЬО-ЗМІСТОВНІ АСПЕКТИ ЗОБРАЖЕННЯ ТАНЦЮ В ЖИВОПИСІ ХХ – початку ХХІ СТОЛІТТЯ	7
1.1. Тема танцю в європейському живописі: від витоків по ХІХ століття	7
1.2. Інтерпретація теми танцю в творчості європейських художників ХХ – початку ХХІ ст.	15
1.3. Відображення теми танцю в живописі України	25
Висновки до першого розділу.....	30
РОЗДІЛ 2. ТВОРЧА РОБОТА «ТАНОК»: СТАДІЇ ВИКОНАННЯ	32
2.1. Концепція, початок роботи над образами, пошук композиційного рішення.....	32
2.2. Створення картону, перші етапи написання полотна.	40
2.3. Основна робота над полотном, завершальна стадія.....	45
Висновки до другого розділу... ..	50
ВИСНОВКИ	51
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	54
ДОДАТКИ	57

Приклад подання додатків у роботі

Додаток 1
Репродукції творів

Рис. 1.1. П. Пікассо. «Три танцюра», полотно, олія, 1925.

Рис. 1.2. Музикант і монахиня, що танцює. Деталь мініатюри, Маастріхський кодекс, Нідерланди (Льєж), перша чверть XIV ст.

Додаток 2

Послідовність виконання творчої роботи. Автор – М. І. Шевченко

Рис. 2.1. Перший етап виконання натюрморту з побутових предметів:

Рис.2.2. Другий етап виконання натюрморту: конструктивна побудова предметів, пошук формату, композиційного рішення

Рис. 2. 3. Третій етап виконання натюрморту: тональна проробка предметів

Рис. 2.4. Четвертий етап роботи над натюрмортом: узагальнення

ВІДГУК НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ БАКАЛАВРСЬКУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ
ОСВІТИ ІV КУРСУ
КИЇВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
КАФЕДРА ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

(Прізвище, ім'я, по-батькові)

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 023 ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО, ДЕКОРАТИВНЕ МИСТЕЦТВО,
РЕСТАВРАЦІЯ, ОСВІТНІЙ РІВЕНЬ ПЕРШИЙ (БАКАЛАВРСЬКИЙ)

Тема роботи: _____

Вид мистецтва, жанр, техніка: _____

Розміри: _____

Керівник творчої частини роботи (ПБ, науковий ступінь, вчене звання,
посада): _____

Керівник науково-дослідної частини роботи (ПБ, науковий ступінь, вчене звання,
посада): _____

Відгук керівника творчої частини:

Позитивні риси роботи: _____

Основні недоліки роботи: _____

Відмітка про допуск до захисту, пропонована оцінка (за національною
шкалою): _____

Відгук керівника науково-дослідної частини роботи:

Позитивні риси роботи: _____

Основні недоліки роботи: _____

Відмітка про допуск до захисту, пропонована оцінка (за національною
шкалою): _____

Підпис _____

“ ____ ” _____ 202__ р.

Підпис _____

“ ____ ” _____ 202__ р.

РЕЦЕНЗІЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ БАКАЛАВРСЬКУ РОБОТУ
ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ ІV КУРСУ
КИЇВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

(Прізвище, ім'я, по-батькові)

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 023 ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО, ДЕКОРАТИВНЕ МИСТЕЦТВО,
РЕСТАВРАЦІЯ, ОСВІТНІЙ РІВЕНЬ ПЕРШИЙ (БАКАЛАВРСЬКИЙ)

Тема творчої роботи: _____

Ступінь відповідності сформульованій темі: _____

Позитивні риси роботи, аналіз наявності авторського
компоненту _____

Перелік основних недоліків роботи _____

Відгук про роботу в цілому: _____

Рецензент:
прізвище, ініціали, науковий ступінь, вчене звання, посада та місце роботи

Підпис _____
“ ____ ” _____ 202 ____ р.

МП

Приклади оформлення бібліографічного опису у списку використаної літератури з урахуванням Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015

Характеристика джерела	Приклад оформлення
книги: один автор	1. Бондаренко В. Г. Немеркнуча слава новітніх запорожців: історія Українського Вільного козацтва на Запоріжжі (1917–1920 рр.). Запоріжжя, 2017. 113 с. 2. Бондаренко В. Г. Український вільнокозацький рух в Україні та на еміграції (1919-1993 рр.) : монографія. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 600 с. 3. Гурська Л. І. Релігієзнавство : навч. посіб. 2-ге вид., перероб. та доп. Київ : ЦУЛ, 2016. 172 с.
два автори	1. Білобровко Т. І., Кожуховська Л. П. Філософія науки й управління освітою : навч.-метод. посіб. Переяслав-Хмельницький, 2015. 166 с. 2. Гура О. І., Гура Т. Є. Психологія управління соціальною організацією : навч. посіб. 2-ге вид., доп. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. 212 с.
три автори	1. Кузнецов М. А., Фоменко К. І., Кузнецов О. І. Психічні стани здобувачів вищої освіти у процесі навчально-пізнавальної діяльності : монографія. Харків : ХНПУ, 2015. 338 с. 2. Якобчук В. П., Богоявленська Ю. В., Тищенко С. В. Історія економіки та економічної думки : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2015. 476 с.
чотири і більше авторів	1. Бікулов Д. Т., Чкан А. С., Олійник О. М., Маркова С. В. Менеджмент : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 360 с. 2. Основи охорони праці : підручник / О. І. Запорожець та ін. 2-ге вид. Київ : ЦУЛ, 2016. 264 с.
автор (и) та редактор (и)/упорядники	1. Березенко В. В. PR як сфера наукового знання : монографія / за заг. наук. ред. В. М. Манакіна. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 362 с. 2. Дахно І. І., Алієва-Барановська В. М. Право інтелектуальної власності : навч. посіб. / за ред. І. І. Дахна. Київ : ЦУЛ, 2015. 560 с.
без автора	1. Миротворення в умовах гібридної війни в Україні : монографія / за ред. М. А. Лепського. Запоріжжя : КСК-Альянс, 2017. 172 с. 2. Міжнародні економічні відносини : навч. посіб. / за ред.: С. О. Якубовського, Ю. О. Ніколаєва. Одеса : ОНУ, 2015. 306 с. 3. Сучасне суспільство: філософсько-правове дослідження актуальних проблем : монографія / за ред. О. Г. Данильяна. Харків : Право, 2016. 488 с. 4. Антологія української літературно-критичної думки першої половини ХХ століття / упоряд. В. Агеєва. Київ : Смолоскип, 2016. 904 с.
багатотомні видання	1. Енциклопедія Сучасної України / редкол.: І. М. Дзюба та ін. Київ : САМ, 2016. Т. 17. 712 с. 2. Лодий П. Д. Сочинения : в 2 т. / ред. изд.: Н. Г. Мозговая, А. Г. Волков ; авт. вступ. ст. А. В. Сеницына. Киев ; Мелитополь : НПУ им. М. Драгоманова ; МГПУ им. Б. Хмельницького, 2015. Т. 1. 306 с.
автореферати дисертацій	1. Кулініч О. О. Право людини і громадянина на освіту в Україні та конституційно-правовий механізм його реалізації : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.02. Маріуполь, 2015. 20 с.

дисертації	1. Авдєєва О. С. Міжконфесійні відносини у Північному Приазов'ї (кінець XVIII - початок XX ст.): дис. ... канд. іст. наук : 07.00.01 / Запорізький національний університет. Запоріжжя, 2016. 301 с.
законодавчі та нормативні документи	1. Конституція України : офіц. текст. Київ : КМ, 2013. 96 с. 2. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. <i>Голос України</i> . 2017. 27 верес. (№ 178-179). С. 10–22. 3. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. Дата оновлення: 28.09.2017. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18 (дата звернення: 15.11.2017). 4. Деякі питання стипендіального забезпечення : Постанова Кабінету Міністрів України від 28.12.2016 р. № 1050. <i>Офіційний вісник України</i> . 2017. № 4. С. 530–543. 5. Про затвердження Вимог до оформлення дисертації : наказ Міністерства освіти і науки від 12.01.2017 р. № 40. <i>Офіційний вісник України</i> . 2017. № 20. С. 136–141.
архівні документи	1. Лист Голови Співки «Чорнобиль» Г. Ф. Лепіна на ім'я Голови Ради Міністрів УРСР В. А. Масола щодо реєстрації Статуту Співки та сторінки Статуту. 14 грудня 1989 р. <i>ЦДАГО України</i> (Центр. держ. архів громад. об'єднань України). Ф. 1. Оп. 32. Спр. 2612. Арк. 63, 64 зв., 71. 2. Матеріали Ради Народних комісарів Української Народної Республіки. <i>ЦДАВО України</i> (Центр. держ. архів вищ. органів влади та упр. України). Ф. 1061. Оп. 1. Спр. 8–12. Копія; Ф. 1063. Оп. 3. Спр. 1–3. 3. Наукове товариство ім. Шевченка. <i>Львів. наук. б-ка ім. В. Стефаника НАН України</i> . Ф. 1. Оп. 1. Спр. 78. Арк. 1–7.
стандарти	1. ДСТУ 7152:2010. Видання. Оформлення публікацій у журналах і збірниках. [Чинний від 2010-02-18]. Вид. офіц. Київ, 2010. 16 с. (Інформація та документація). 2. ДСТУ 3582:2013. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила (ISO 4:1984, NEQ; ISO 832:1994, NEQ). [На заміну ДСТУ3582-97; чинний від 2013-08-22]. Вид. офіц. Київ : Мінекономрозвитку України, 2014. 15 с. (Інформація та документація).
каталоги	1. Пам'ятки історії та мистецтва Львівської області : кат.-довід. / авт.-упоряд.: М. Зобків та ін. ; Упр. культури Львів. облдержадмін., Львів. іст. музей. Львів : Новий час, 2003. 160 с.
бібліографічні покажчики	1. Микола Лукаш : біобібліогр. покажч. / уклад. В. Савчин. Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2003. 356 с. (Українська біобібліографія ; ч. 10). 2. Яценко О. М., Любовець Н. І. Українські персональні бібліографічні покажчики (1856-2013). Київ : Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського, 2015. 472 с. (Джерела української біографістики ; вип. 3).
частина видання: книги	1. Коломоєць Т. О. Адміністративна деліктологія та адміністративна деліктність. <i>Адміністративне право України</i> : підручник / за заг. ред. Т. О. Коломоєць. Київ, 2009. С. 195–197.
частина видання: матеріалів конференцій (тези, доповіді)	1. Антонович М. Жертви геноцидів першої половини XX століття: порівняльно-правовий аналіз. <i>Голодомор 1932-1933 років: втрати української нації</i> : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 4 жовт. 2016 р. Київ, 2017. С. 133–136. 2. Анциперова І. І. Історико-правовий аспект акту про бюджет. <i>Дослідження проблем права в Україні очима молодих вчених</i> :

	тези доп. всеукр. наук.-практ. конф. (м. Запоріжжя, 24 квіт. 2014 р.). Запоріжжя, 2014. С. 134–137. 3. Кононенко Н. Методология толерантности в системе общественных отношений. <i>Формирование толерантного сознания в обществе</i> : материалы VII междунар. антитеррорист. форума (Братислава, 18 нояб. 2010 г.). Киев, 2011. С. 145–150.
частина видання: довідкового видання	1. Кучеренко І. М. Право державної власності. <i>Великий енциклопедичний юридичний словник</i> / ред. Ю. С. Шемшученко. Київ, 2007. С. 673.
частина видання: періодичного видання (журналу, газети)	1. Кулініч О. О. Право на освіту в системі конституційних прав людини і громадянина та його гарантії. <i>Часопис Київського університету права</i> . 2007. № 4. С. 88–92. 2. Біленчук П., Обіход Т. Небезпеки ядерної злочинності: аналіз вітчизняного і міжнародного законодавства. <i>Юридичний вісник України</i> . 2017. 20-26 жовт. (№ 42). С. 14–15.
електронні ресурси	1. Влада очима історії : фотовиставка. URL: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/photogallery/gallery?galleryId=15725757& (дата звернення: 15.11.2017). 2. Ганзенко О. О. Основні напрями подолання правового нігілізму в Україні. <i>Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки</i> . Запоріжжя, 2015. № 3. С. 20–27. URL: http://ebooks.znu.edu.ua/files/Fakhovivydannya/vznu/juridichni/VestUr2015v3/5.pdf . (дата звернення: 15.11.2017).